

znan, domnevamo pa lahko, da je bil to Miklošič sam), Pravljico o mrtvi carični in sedmerih vitezih in Pravljico o zlatem petelinčku.

Klopčič je tudi v teh svojih prevodih poleg rutine in izrazitega posluha za Puškinovo poezijo spet v polni meri dokazal svoje mojstrstvo pri prevajanju Puškina in zato naj samo za primer navedemo odlomek iz Grofa Nulina in nekaj odlomkov iz Pravljic. Grof Nulin, izvornik: *Šjēt, moēt, vesti perenosit, / iznošennyh kapotov prosit, / poroju s barinom šalit, / poroj na barina kričit, / i lžēt pred barynej otvažno*. Prevod: *prenaša pošto, pere, šije, / z gospodom včasih burke brije, / a drugič huda nanj kriči, / obleke znošene deduje / in laže, da se kar kadi*. V Pravljicah je Klopčič posrečeno ponášil tipične ruske fraze in rekla, tako n. pr. v Pravljici o mrtvi carični rusko reklo »Čort li sladit s baboj gnevnoj?« z »Babja jeza vruga zmelje«, ali v isti pravljici ruski »spros ne greh« z »No, beseda ni še konj!« in tudi zadnji verz iz iste pravljice »da usy lišj območil« z »vino iz rešeta pil«. Klopčič si je dovolil tudi nekaj svobodeščin zavoljo stihov in rime, tako v Grofu Nulinu sloveni »vo fljažke rom« z »bučko žganja«, dalje v isti pesnitvi pravi Puškin »iz čužyh kraev«, Klopčič pa direktno »iz Pariza«, pri omembi Rusije v Nulinu je izpustil »svjataja Rusj«, dalje v Pravljici o mrtvi carični prevaja verz »i k obedne (ob jutranji maši) umerla« precej svobodno »v prsih počí ji srce«. Toda vse to so le malenkosti ob nedvomno dobro in zavzeto opravljenem delu, zato lahko upravičeno pričakujemo od Mileta Klopčiča enakovreden prevod Evgenija Onjegina, vrha Puškinove ustvarjalnosti, s katerim se bo tako s šestim zvezkom zaključilo Puškinovo Izbrano delo, ki nam bo na ta način predstavilo tega ruskega poeta, »ki v soncu močil je pero«, kot ni morda predstavljen pri nas marsikateri naš, domači, ali jugoslovanski poet.

Če smo spočetka zapisali bojazen zavoljo stilne raznolikosti in pesniškega temperamenta štirih avtorjev, ki so prevedli pričujoči izbor Puškinovih Pesnitev in pravljic, moramo vendar ob koncu zapisati, da je delo v celoti le enotno ubrano in celovito, o posameznih odtenkih, razlikah in prevajanju pa smo podrobneje govorili že prej. S tem zvezkom smo tako spoznali Puškina spet z nove plati, Puškina kot pesnika pravljic in pesnitev. Zato sodi ta knjiga, tako zaradi naporov in prizadevanj posameznih prevajalcev kot zavoljo svoje vsebine, nedvomno med najpomembnejše in najtehtnejše prevodne izdaje zadnjih let pri nas.

Dušan Željeznov

RAMOUS, POESIA JUGOSLAVA CONTEMPORANEA

O tej knjigi, ki je izšla letos pri založniku Binu Rebellatu v Padovi (126 str. 8°), so priobčili nekateri listi in časopisi precēj hvale pa tudi graje. Nedvomno je vredno hvale prizadevanje italijanskega pesnika Osvalda Ramousa, da seznaní italijanske bralce s sodobno poezijo jugoslovanskih narodov. Že lani v marcu je priobčil v rimskem »Il Giornale dei Poeti« izbor 22 pesmi z naslovom »Panorama di poesia jugoslava contemporanea«. Ves ta izbor je v znatno razširjeni obliki izdal v knjigi, ki zajema 55 pesnikov, zastopanih z 90 pesmimi. Pojem »sodobna poezija« je Ramous omejil na živeče pesnike

in take, ki so šele nedavno umrli. Tako ne najdemo v njegovi zbirki nobenega pesnika, ki je umrl pred drugo svetovno vojno. Glede izbire pesmi pravi, da ga ni vodilo prizadevanje po antologiji, marveč je izbral take, ki so se najbolj prilagale italijanski formi, torej najlaže prevedljive. Graja tega, nedvomno prikupnega poskusa je prišla iz peresa tistih jugoslovanskih ocenjevalcev, ki so iskali antologijo in naši precéj omejen izbor. Toda, kdor je prebral uvod, v katerem sestavljalec izrecno poudarja, da ni imel namena sestaviti resnično antologijo, ni mogel terjati od take knjige več kot more dati. Spričo tega je kar umljivo, da ne najdeš v Ramousovi knjigi tudi nekaterih imen, ki bi jih po vsej pravici hotel imeti v takem izboru, med posameznimi pesniki pa tistih primerov, o katerih meniš, da so v njihovi poeziji najbolj antologijski. Toda ta minus, ki ga prisojamo na rovaš subjektivnosti slehernega izbora, je neizpodbitna slabost celó mnogih priznanih antologij, kako naj bi potemtakem pri takile bolj improvizirani kot smotrno prirejani panorami pričakovali kaj več? Knjige te vrste je treba sprejeti, da se izrazim v žargonu mednarodne politike, kot »odposlanstvo dobre volje«, kot duhovno delegacijo, ki naj naveže in razširi medsebojne kulturne stike. S te strani je Osvaldo Ramous storil lepo uslugo programu vzajemnega spoznavanja, ki je eden izmed pogojev odkritosrčne in dobro podprte koeksistence narodov in kultur ob različnih ideoloških, političnih in ekonomskih pogojih. Nedvomno je poskus, ki ga je storil prezgoda umrli Luigi Salvini s knjigo »Sempreverde e rosmarino« (1951) boljši, ker je bil mnogo bliže antologiji, zajemajoči eno sólo izmed jugoslovanskih literatur. Ob njegovi metodi (izbor pesmi od Prešerna do partizanskih pesnikov, večja, četudi ne vedno dosledna proporcija med pomembnimi in manj pomembnimi pesniki, obsežen uvod in natančnejši biografski in bibliografski podatki) je bilo mogoče dati kar spodoben pregled ene najznačilnejših zvrsti slovenskega slovstva. Ramous se ni mogel temu niti približati, saj mu je bil dan s slovensko, srbsko, hrvatsko, makedonsko poezijo preširok okvir, zlasti za publikacijo, ki so jo založnikovi interesi stisnili v nezaten obseg. Vse te preproste reči moramo imeti pred očmi, če naj sprejmemo Ramousovo zbirko tako, kakor ustreza njenemu značaju in namenu. In samo tedaj bomo lahko pravično ocenili to »odposlanstvo dobre volje«.

Pesniki so v zbirki »Poesia jugoslava contemporanea« razvrščeni po rojstnih letih, ne po narodnostih; kratki biografsko-bibliografski podatki v začetku knjige omogočajo italijanskemu bralcu orientacijo med temi, večidel neznanimi imeni. Seveda pogrešamo v le-teh marsikateri podatek; tako n. pr. pri Otonu Župančiču ne bi kazalo pozabiti, da so bili Italijani prvi, ki so dobili o njem obsežnejšo študijo (Arturo Cronia, Ottone Župančič, Rim, 1928, 138 str. 8°).

Občutna pomanjkljivost tega izbora je nesorazmerno zastopstvo posameznih pesnikov. To opazimo precej na prvih straneh: Vladimir Nazor je predstavljen s tremi pesmimi, prav tako Ivo Andrić, čeprav je pri prvem poezija ne le številčno, marveč tudi kvalitativno najpomembnejši del vsega njegovega dela, medtem ko je pri Andriću bila samo predhodnica njegovega poznejšega, danes absolutno prevladujočega dela v prozi. Prav tako nemogoče je sorazmerje, postavimo, med A. Gradnikom in Milošem Crnjanskim, ko je drugi zastopan s štirimi, slovenski pesnik pa s tremi primeri. Tega je v Ramousovem izboru še več; da pa niso ta nesorazmerja preočitna, je posledica tega, da več ko 30 imen predstavlja samo po ena pesem .

Po teh splošnih opazkah, ki nikakor nočejo vzeti Ramousovi knjigi vrednosti in pomena, naj se nekoliko ustavim pri slovenskem zastopstvu. Le-to nikakor ne ustreza priznanemu deležu slovenske vezane besede v naši literaturi in nje kvalitativnemu pomenu v jugoslovanskem okviru. Tu so imena (številka v oklepaju pomeni število prevedenih pesmi): Oton Župančič (4), Alojz Gradnik (3), Tone Seliškar (1), Vida Taufer (1), Edvard Kocbek (1), Mile Klopčič (2), Božo Vodušek (1), Matej Bor (1), K. Destovnik-Kajuh (1). Medtem ko je pri Hrvatih in Srbih zastopana tudi najmlajša pesniška generacija (Miodrag Pavlović, Stevan Raičković, Vlatko Pavletič, Dubravko Ivančan, t. j. letniki 1928 do 1931), je le-ta pri Slovencih docela izostala, kar je nadaljnja pomanjkljivost slovenskega zastopstva v tem kar preveč in neenakomerno razredčenem izboru.

Če izvzamemo nekatere malone neogibne spodrsaljaje, so prevodi v celotnem izboru dobri in pričajo, da italijanskega prevajalca ni motil jezikovni pluralizem Jugoslavije. Zanimiva je primerjava Ramousovih prevodov s pesmimi, ki jih je prevedel že Luigi Salvini. Gre za dva primera: Župančičevo »Tihò prihaja mrak« in Klopčičevo »Kravo«. Župančičeva pesem ima v prvi kitici prve tri verze različne, nadaljnje tri pa kar enake. Salvini prevaja:

*Silente vien l'ombra
con timido passo,
ne l'odi,*

Ramous pa:

*Tacita giunge l'ombra,
tidimo è il passo suo,
non l'odi.*

Oba pa nadaljujeta:

*Cuore mio, perchè tremi?
Dimmi, che temi
in quest'attimo?*

V Salvinijevem sicer le neznatno različnem prevodu je po mojem občutku za spoznanje več Župančičeve ritmične in melodične lahkote. V nadaljnjih kriticah niha zvestoba izvirniku zdaj na Ramousovo, zdaj na Salvinijevo plat. Prav to pokaže tudi primerjava Klopčičeve pesmi.

Po vsem tem pa lahko Ramousov poskus, dati v tesnem okviru panoramo sodobne jugoslovanske poezije, sprejmemo ob vseh siceršnjih pridržkih kot dokaz prikupnega približevanja literaturam jugoslovanskih narodov. Čeprav knjiga kot celota ne daje ne tematično ne generacijsko in ne glede na posamezne pesniške struje zelo izrazitega vtisa o evropski višini in zrelosti te poezije, je vendar tudi za Italijane zanimiv pojav. Morda bi bili izbori, ki nimajo antologijskega namena, močnejši in izrazitejši, če bi se omejili le na nekatera vrhunska imena in skušali dati iz dela le-teh kar se da številne in značilne primere. Število literarne ekipe, ki reprezentira naše literature v tujini, navsezadnje ni važno, zlasti če večina prinaša le eno in še to ne posebno pomembno pesem; to, kar pri reprezentanci najbolj šteje, je vendarle kvaliteta in prepričljivost njenega doneska.

Božidar Boriko